

PRZEDMOWA

Dziecko w sposób naturalny jest twórcą. Twórcza aktywność dziecka zależy od jego poziomu rozwoju i stanowi potrzebę biologiczną, której zaspokojenie jest absolutną koniecznością w procesie dojrzewania jednostki. Na każdym etapie rozwoju dziecko przekształca znane schematy, aby móc je wykorzystać w inny sposób, przystosować do nowej sytuacji. To przekształcanie schematów służy do poznawania swoich możliwości, otaczającego świata, rozwoju stosunków interpersonalnych, ale także stanowi fundament twórczej postawy wobec rzeczywistości. Zachwyt, zdumienie, reagowanie na bodźce świata zewnętrznego pobudzają kreatywność, pozwalają na spontaniczne wyrażanie myśli, co w konsekwencji kształtuje jednostkę twórczą, która potrafi odczytać nie tylko pozawerbalne komunikaty dzieł sztuki.

Sztuka jako przejaw aktywności życiowej odgrywa bardzo ważną rolę w poznaniu rzeczywistości artystycznej, otaczającej młodego człowieka. Dzieci w miarę dojrzewania coraz pełniej uczestniczą w życiu artystycznym, oglądając prace innych autorów, artystów, malarzy, rzeźbiarzy, kolegów czy koleżanek, porównując je z własnymi. W inspirowaniu do działań twórczych niezwykle istotną rolę odgrywa odpowiednia postawa nauczyciela – innowacyjnego, postępowego, poszukującego, otwartego na świat i problemy, który w trakcie zajęć proponuje coraz to nowsze, ciekawsze techniki plastyczne, zabawy słowne, muzyczno-ruchowe, sięga po atrakcyjne przybory i materiały. Poznanie różnych form aktywności twórczej dzieci ułatwia realizację oryginalnych, nowatorskich pomysłów, a także zachęca do myślenia o prowadzeniu zajęć w sposób nieszablonowy.

Książka „Kraina Kreatywności – warsztat twórczego pedagoga w pracy z dziećmi”, stanowiąca kontynuację publikacji „Kraina Kreatywności – sposoby przeciwdziałania rutynie w pracy z dziećmi poprzez ekspresję twórczą i artystyczną”¹, odpowiada na potrzeby osób na co dzień zajmujących się odkrywaniem artystycznych zamiłowań swoich wychowanków. Rozwijanie twórczości od najmłodszych lat jest podstawą do ukształtowania w dziecku twórczego stylu życia. Wielu współczesnych dydaktyków zwraca uwagę na pilną potrzebę wzmacniania twórczości w edukacji. Jednym z podstawowych elementów przygotowania młodego człowieka do realizacji podstawowego celu, czyli twórczego stylu życia, jest kształtowanie twórczej relacji ze środowiskiem².

Po publikacji pierwszej część „Krainy Kreatywności” otrzymałyśmy wiele przychylnych komentarzy ze strony nauczycieli, studentów kierunków pedagogicznych, a nawet rodziców, którzy zainspirowani zamieszczonym zbiorem zabaw podjęli

¹ D. Krzywoń, H. Hetmańczyk, *Kraina Kreatywności – sposoby przeciwdziałania rutynie w pracy z dziećmi poprzez ekspresję twórczą i artystyczną*, Oficyna Wydawnicza „Humanitas”, Sosnowiec 2008.

² J. Palacz, B. Bełkot, *Programy autorskie – alternatywa czy konieczność poszukiwań? Możliwości twórczego poznania i działania*, [w:] K. Krasoń, B. Mazepa-Domagala (red.), *Wymiary ekspresji dziecięcej. Stymulacja – samorealizacja – wsparcie*, Górnośląska WSP, Katowice 2005, s. 84.

trudne zadanie rozwijania twórczego potencjału tkwiącego w ich podopiecznych. Również postać sympatycznego Dyzia – towarzyszącego w „podróży po Krainie Kreatywności”, spotkała się z ogromną sympatią ze strony czytelników.

Zachęczone pozytywnym odbiorem, po dziesięciu latach od pierwszej publikacji oddajemy w Państwa ręce kolejną część „Krainy Kreatywności” z nadzieją, że także tym razem stanie się doskonałym narzędziem w rękach fachowców – nauczycieli wychowania przedszkolnego, edukacji wczesnoszkolnej oraz starszych klas szkoły podstawowej, wychowawców pracujących w świetlicach szkolnych, środowiskowych, socjoterapeutycznych, domach kultury i innych placówkach opiekuńczo-wychowawczych, a także studentów kierunków pedagogicznych oraz oczywiście rodziców, którzy jak nikt inny troszczą się o prawidłowy rozwój swoich dzieci.

Książka składa się z trzech części, w tym z 3 rozdziałów.

Część pierwsza – teoretyczna stanowi krótki wstęp wprowadzający w tematykę publikacji. Przybliża definicję twórczości, omawia czteroaspektowy paradygmat interpretacji twórczości. Ponadto przedstawia dwa podejścia do twórczości oraz zapoznaje z różnymi stanowiskami, zajmowanymi podczas dyskursu o twórczości dzieci.

Część druga – praktyczna składa się z wprowadzenia oraz trzech rozdziałów. Każdy rozdział części praktycznej obejmuje jeden zakres zabaw, a zarazem jeden obszar stymulacji. Do każdego z tych obszarów przyporządkowane są propozycje zabaw i rozwiązań praktycznych, poprzedzone krótkim wstępem teoretycznym, wprowadzającym czytelnika w specyfikę proponowanych zabaw.

Rozdział pierwszy części drugiej to przykłady zabaw integracyjnych, które mają twórczy charakter, kładą mocny nacisk na budowanie wzajemnego zaufania i spójności grupy. Rozdział drugi to propozycje zabaw wspierających aktywność werbalną dzieci, a trzeci stanowi zbiór kreatywnych działań pobudzających aktywność plastyczną wychowanków.

Pracę zamyka część trzecia – empiryczna, zawierająca opis, analizę i interpretację wyników przeprowadzonych badań, z wykorzystaniem metody sondażu i obserwacji, których celem było zapoznanie się z posiadaną wiedzą na temat twórczości, w tym twórczości plastycznej, i podejściem do twórczego nauczania wśród nauczycieli wychowania przedszkolnego.

Przedstawione w książce propozycje zabaw, podobnie jak to miało miejsce w pierwszej publikacji, nie wymagają od prowadzących specjalnych nakładów finansowych, czasochłonnych przygotowań czy też wyszukanego miejsca ich realizacji. Ponadto po dokonaniu stosownych modyfikacji mogą być z powodzeniem realizowane we wszystkich grupach wiekowych, a także w odniesieniu do dzieci ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi. Celem tych ćwiczeń jest przełamywanie schematów i stereotypów, doskonalenie giętkości i oryginalności myślenia, rozwijanie kreatywnej wyobraźni, umiejętności rozwiązywania problemów, zwiększenie integracji w grupie oraz umiejętność płynnego wysławiania się.

Serdecznie dziękujemy wszystkim osobom, które pomagały nam w zebraniu zabaw i ćwiczeń twórczych, uczestniczyły w realizacji zajęć i warsztatów, dzieliły się swoim doświadczeniem i przemyśleniami na temat twórczej pracy z dziećmi. W sposób szczególny chciałybyśmy podziękować Łukaszowi Dudkowi za nieocenioną pomoc w „przyporządkowaniu” zabaw do odpowiednich grup tematycznych.

Danuta Krzywoń ze swojej strony chciałaby bardzo podziękować swojej magi-strantce, Pani Anecie Liebner, za zaangażowanie w napisanie pracy nt. „Rozwijanie twórczości plastycznej dziecka w wieku przedszkolnym w oparciu o nową podstawę programową”, której fragmenty zostały wykorzystane w części badawczej niniejszej publikacji. Natomiast Hewilia Hetmańczyk dziękuje Pani Justynie (s. Anieli) Tomali, będącej słuchaczem seminarium dyplomowego pod jej kierunkiem, za pomoc w realizacji badań terenowych. Praca licencjacka Pani Justyny zatytułowana „Wiedza o twórczości i stosunek do nauczania twórczego jako istotne elementy kompetencji nauczyciela wychowania przedszkolnego” stanowiła ważne źródło inspiracji do powstania części teoretycznej niniejszego opracowania. Na wyróżnienie zasługuje również praca Pani Izabeli Zimoląg pt. „Wpływ zabaw ruchowych na rozwój społeczny dziecka w wieku przedszkolnym”, która z kolei stała się impulsem do napisania wprowadzenia do części praktycznej.

Osobne podziękowania kierujemy do wszystkich studentów i nauczycieli, którzy uczestniczyli w zajęciach oraz warsztatach prowadzonych przez Autorki, wnosząc swój zapał, energię, entuzjizm oraz twórcze pomysły (nowe warianty zabaw i ćwiczeń). Wiele przedstawionych w książce zabaw i ćwiczeń to właśnie autorskie pomysły uczestników warsztatów, a także studentów studiów stacjonarnych i niestacjonarnych Pedagogiki. W publikacji znajdują się również zabawy i ćwiczenia zaczerpnięte z bogatej literatury z zakresu pedagogiki twórczości i pedagogiki zabawy (zestawienie prezentujemy w końcowej części książki). A zatem dziękujemy wszystkim osobom, które były dla nas źródłem inspiracji i motywacją do podjęcia trudu opracowania kolejnej części „Krainy Kreatywności”, przez którą kolejny raz będzie Państwa przeprowadzał sympatyczny Dyzio ☺.